

Vladimír KÖRNER

* 12. 10. 1939, Prostějov

Prozaik, dramaturg a scenárista

Filmová tvorba

- vystudoval dramaturgii na pražské FAMU (1962 – absolventský film *Závory*, režie Milen Nikolov, scénář V. K. + Vladimír Goldmann)
- filmové scénáře, jejichž je autorem nebo spoluautorem: *Čas jeřabin* (1963), *Deváté jméno* (1963), *Pověst o stříbrné jedli* (1973), *Sázka na třináctku* (1977), *Instrukce* (1978), *Kukačka v temném lese* (1984), *Chodník přes Dunaj* (1989), *Stín kapradiny* (1989), *Kuře melancholik* (1999), *Lebensborn – Pramen života* (2000), *Krev zmizelého* (2005)
- scénáře vzniklé na základě vlastní prozaické předlohy: *Adelheid* (1969), *Cukrová bouda* (1980, podle *Zrození horského pramene*), *Anděl milosrdenství* (1993)
- scénáře, které předcházely knihám: *Místenka bez návratu* (1964, knižně s titulem *Střepiny v trávě*), *Údolí včel* (1967), *Zánik samoty Berhof* (1983), *Kainovo znamení* (1989, kniha s titulem *Život za podpis*).
- častá spolupráce s režisérem Františkem Vláčilem, dále např. Miroslav Sobota, Dušan Klein, Antonín Moskalyk, Milan Cieslar, Karel Kachyňa
- i v próze jsou patrné filmové prvky (vizuálnost, způsob zobrazování světla a tmy, lyrické líčení krajiny, střihy, efekt přibližování apod.)

Literární tvorba

- prolínání scenáristické a spisovatelské činnosti
- v jeho próze často zřetel k etickým hodnotám života, „snaha ztvárnit osud lidí řadových, osamělých, nerozhodných, vykořeněných a bloudících, kteří uprostřed zásadních historických zvrátů hledají vlastní autenticitu,“¹ hrdinové jsou tedy spíše antihrdiny
- baladické ladění příběhů, sondy do psychického života hrdinů, evokace vizuálních obrazů
- **historická próza** – existenciální otázky, prožitky lidí v daných epochách (Körner zasazuje díla do různých dob od 10. po 19. století), hrdinové jsou spíše oběti než tvůrci dějin, důležitý je jejich konflikt s mocí a nezvratitelností dějin
- **příběhy zasazené do doby bezprostředně po 2. sv. v.** (možné ovlivnění vlastními zážitky - 7. 5. 1945 mu zemřel otec v boji s ustupující německou armádou) – často motivy nesmyslné smrti na prahu svobody, konfliktů mezi Čechy a Němci, drsnosti mezilidských vztahů vůbec, zásahu války do každodenního života hrdinů, neschopnosti dále normálně žít
- *Střepiny v trávě* (1964), *Slepé rameno* (1965), *Podzimní novely* – prózy z prostředí severozápadního moravského pohraničí z období těsně po konci války, souborně vyšly v r. 1983, ale předtím vydány i jednotlivě: *Adelheid* (1967), *Zánik samoty Berhof* (1973), *Zrození horského pramene* (1979)

Adelheid

- novela, odehrává se na podzim a začátkem zimy v severomoravské pohraniční obci Schwarzbach - Černá Voda

¹ Jan Wiendl (1994); Veronika Košnarová (2009): Vladimír KÖRNER z www.slovníkeskeliteratury.cz

- děj viz 1. odstavec ze stránky:
<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1473>
- 8 kapitol, řazené dle časové následnosti
- subjektivizovaná er-forma (vševědoucí vypravěč, ale silná fokalizace na Viktora – svět novely vnímáme zejména prostřednictvím jeho smyslů a pocitů – proto připadá-li např. postava Adelheid záhadná hl. hrdinovi, vnímá ji tak i čtenář)
- novela se řadí – stejně jako zbylé dvě prózy Podzimních novel – k linii baladické prózy reprezentované např. *Stínem kapradiny* (1930) J. Čapka, Olbrachtovým *Nikolou Šuhajem loupežníkem* (1933) nebo *Adventem* (1939) J. Glazarové
- baladičnost – lyričnost, dramatičnost, opakování, motivy viny a trestu, konflikt mezi individuální touhou a obecným řádem, subjektivita; tragickému vyvrcholení příběhu předchází řada „špatných znamení“ (např. náhlé zastavení vlaku, kouř z požáru, liduprázdná vesnice, přihlížení jeptišek, žen a mrzáků, když se hlavní postava chystá vstoupit na zaminované pole); stejně jako v lidových baladách poruší hrdina určité všeobecně uznávané zásady (zde trestání zla, kterého se Němci dopustili) a je potrestán – na rozdíl od klasické balady však ne nějakou nadlidskou mocí, ale lidmi utvářeným prostředím dané doby
- zápletka je založena především na zvláštním vztahu Viktora a Adelheid, v napětí jsou zde láska a nenávisť, fyzická přitažlivost a zároveň vzájemná psychická odcizenost obou protagonistů, důležitý je motiv míjení
Viktor Adelheid poznává v podstatě jen pozorováním jí i jejích osobních věcí v domě (např. památník, její pokoj, fotografie), nesdílí společnou řeč, ale nechápu se ani jako lidé, jediný jejich rozhovor probíhá až na konci novely, kdy jim tlumočí jedna z místních žen, Viktor zde vyznává Adelheid lásku, ona však bez jediného ohlednutí odejde
- cyklická kompozice – Viktorův příjezd a odjezd do vesnice spojuje několik motivů, např. zastavení u kříže s německým nápisem *Es ist vollbracht!* (Dokonáno jest!) – při příjezdu čte nápis s nadějí spojenou s koncem války („Dokonáno jest! Vnímám cvrkot lučních kobylek, na mezi létal motýl. Takový klid, takový mír, neporuší jej křik ani výstřely. Vše je skončeno.“²), zatímco při opouštění vesnice vidí, že válka zanechala na všem negativní otisk, který zůstává, přestože samotná příčina – válka je oficiálně ukončena („Dobře že je kříž zasněžený a slova jsou nesrozumitelná, řekl si Viktor před křížem, měli by jej porazit a rozbít na zemi na kusy, protože není nic dokonáno, ani neskončilo – všechno jen pokračuje a bude stále pokračovat, protože není lásky ani smíření.“³); dále se opakuje setkání s dívkou s mlékem, která ho poprvé varuje před zaminovaným polem a při odjezdu (konečná scéna novely) na něj volá, že miny byly odstraněny a lze si tedy zkrátit cestu přes zasněžené pole, po němž vede vyšlapaná cestička – možné chápat jako symbol naděje
- omezený počet ústředních postav:
- Viktor Chotovický: hlavní hrdina, z jehož pohledu je novela vypravována, má trauma z války, přeje si klid (vadí mu např. ostré světlo, hlasité zvuky, lidé) a schopnost normálně žít; válka ho vyčerpala, cítí teď spíše rezignaci a smíření – netouží se tedy mstít Němcům, protože násilí už bylo vykonáno dost; v Adelheid vidí spřízněnou duši – také je nějakým způsobem poznamenána válkou
Jméno Viktor vyznívá ironicky, protože asociuje „vítězství“, Viktor je ale spíše antihrdina – je pasivní, ve vztahu s Adelheid je to on, kdo hledá určitou oporu, jistotu

² Körner, V.: Adelheid, in Körner, V.: *Adelheid. Údolí včel. Anděl milosrdenství*. Praha: Československý spisovatel, 1989, s. 19

³ Tamtéž, s. 94

Jeho vztah s Adelheid lidé odsuzují, pohrdají jím, při odchodu z vesnice ho skupina lidí fyzicky napadne

- Strážmistr Hejna: jeho postava je popisována zejména zvnějšku nebo z Viktorova pohledu, její psychologie je načrtnuta jen stručnými zmínkami o krachu jeho manželství; bere na sebe úlohu mstitele a snaží se aktivně pomstít zlo způsobené Němci; protiklad Viktora
- Adelheid: dcera vysoce postaveného nacisty, kvůli tomu degradována na pouhou služku; často mlčí a je myslí nepřítomná; popisována zvnějšku a z Viktorova pohledu, pro kterého je ale kvůli své nepřístupnosti záhadou, kterou zůstává až do konce novely
- zobrazení všudypřítomných stop po válce – zničující následky pro lidi i pro prostředí
- drsnost, nesentimentálnost mezilidských vztahů
- kritický obraz dosavadní představy dění v pohraničí
- filmové prvky (vizuálnost – práce s různými zdroji světla a jeho intenzitou, často nějaká symbolická platnost; záběrové úhly připomínající záběry kamery, přibližovací efekt apod.; důležité jsou také zvuky (v kontrastu s tichem) a rekvizity – na základě různých předmětů Viktor „čte“ minulost Adelheid apod.)
- filmové zpracování *Adelheid* (1969): režie Fr. Vlášil, scénář Vl. Körner, hlavní postavy hráli Petr Čepek (poručík Chotovický), Emma Černá (Adelheid Heidenmannová) a Jan Vostrčil (nadstrážmistr Hejna)

Prameny:

Körner, V.: Adelheid, in Körner, V.: *Adelheid. Údolí včel. Anděl milosrdenství*. Praha: Československý spisovatel, 1989

Literatura:

Mravcová, M.: Vladimír Körner: Adelheid (1967), in Kol: *Česká literatura 1945–1970: interpretace vybraných děl*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992

Internetové zdroje:

<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/>